

Globalisaatio ja maanmittari

Useissa maissa, myös Suomessa, maanmittarit ovat sekä maanläheisiä että kotipaikkaansa sidottuja. Tämä on etenkin perinteisissä tehtävissä – kuten kiinteistötoimiuksissa – luonnollista sekä tarjoaa asiakkaille parhaan asiantuntemuksen ja palvelun. Valitettavan usein tämä on totta myöskin asennetasolla – kiinnostus riittää vain siihen, mitä tapahtuu sadan kilometrin päässä kotiovelta. Erityisesti tämä pätee amerikkalaisiin maanmittareihin, kuten nähtiin äskettäisen Kansainvälisen Maanmittausinsinöörien Liiton FIG:n kongressissa Washington DC:ssä. Tarjolla oli laaja-alaista kansainvälistä asiantuntemusta maanmittauksen kaikilta osa-alueilta mutta amerikkalaiset loistivat poissaolollaan tai osallistuvat vain omiin seminaareihinsa – maanmittausta partiopojille. Nykyinen maanmittauksen opetus ja ammattitaito tarjoaa mahdollisuudet myös enempiin – aina maailmanparannukseen saakka, jos innostusta riittää.

UN-HABITATin pääjohtaja **Anna K. Tibaijuka** haastoi juhlaesitelmässään Washingtonissa maanmittarit köyhyyden vastaiseen taisteluun. Maanmittareilla on suuri vastuu köyhyyden poistamisesta ja köyhimpien elinolosuhteiden parantamisesta. Maanomistus – tai pikemminkin oikeus maahan ja sen käyttämiseen – on keskeinen edellytys köyhyyden poistamisesta ja autettaessa ihmisiä auttamaan itse itseään.

Maakysymyksen ratkaiseminen vaatii paitsi voimakasta poliittista tahtoa myös uutta ajattelua ja aiempaa yksinkertaisempia ja halvempia teknisiä ratkaisuja. Poliittisia vaikeuksia tiellä riittää, sillä maahan liittyvät poliittiset jännitteet ovat yksi yleisimmistä syistä kaatamaan hallituksia kehitysmaissa. Maanomistukseen liittyvät spekulatiot ja korruptio ovat niin yleisiä, että harvoin kehitysprojekteissa päästään edes keskustelemaan ns. peruskysymyksistä. Entä silloin kun päästään?

Mitä maanomistuksen ammattilaisilla

on tarjottavana kehitys- ja muutostaloukselle? Useimmiten on päätavoitteena ollut kaupata omia hallintomalleja ja -rekistereitä, joiden kehittäminen länsimaissa on vaatinut vuosikymmeniä tai jopa vuosisatoja sekä huomattavia taloudellisia panostuksia. Näiden mallien siirto kehitysmaihin on useimmiten tuomittu epäonnistumaan. Eurooppalaisten mallien vienti esimerkiksi Afrikkaan on epäonnistunut lähes totaalisesti myös ylimielisen asenteen vuoksi. Ei ole tunnustettu paikallisen kulttuurin vaikutusta ja mahdollisuuksia uusien järjestelmien lähtökohtana. Niinpä esimerkiksi ranskankielisessä Afrikassa vain noin 10 prosenttia maasta on saatu länsimaisytyypiseen katasteriin, vaikka ponnisteluja on jatkettu jo yli sadan vuoden ajan. Tarvitaan kiireesti innovatiivisia ja ennen kaikkea taloudellisia ratkaisuja. On jo korkea aika hyväksyä monimuotoisuus myös maan hallinnoinnissa.

Köyhyyden kierre näkyy räikeästi maakysymyksissä. Järjestäytymättömien maanomistusolojen vuoksi köyhimmät maksavat suurempaa korkoa lainoistaan ja mahdollisuudet oman ympäristön parantamiseen huononevat entisestään. Toisaalta järjestäytymättömän asutuksen (*informal settlements*) muodot vaihtelevat slummeista keskiluokkaiseen asumiseen ja haltuun otetuista ”ilmaisista” maista kiskurivuokriin (esimerkiksi Nairobissa parhaan tuoton pääomalle saa vuokratuottoina slummeista). Valitettavasti köyhimmät maksavat kalleimman hinnan.

Katasterijärjestelmien lisäksi maanmittareilla on paljon tarjottavana myös paikkatietojärjestelmien kautta. Niiden sovellukset niin kevyiden kaavoitusjärjestelmien kehittämisessä kuin ympäristön tilan seuraamisessa ja esimerkiksi luonnonkatastrofien torjunnassa ovat kehitysmaiden tarpeiden osalta vasta alkutaipaleella.

Vaikeuksista huolimatta on globaalin lähestymistapa maanmittareille kiinnostava erikoistumisalue, jossa onnistuneilla ratkaisuilla edistetään niin pai-

kallista mikrotaloutta kuin demokratian juurtumista paikallisella ja valtiollisella tasolla. Positiivista on se, että maakysymysten merkitys on huomattu ja esimerkiksi Maailmanpankki edellyttää maakysymysten sisällyttämistä kaikkiin uusiin kehitysohjelmiinsa.

Mistä sitten asiantuntijat? Usean vuoden kokemuksella kansainvälisessä järjestötoiminnassa sekä YK:n yhteistyöprojekteissa on ilmeistä, ettei kansainvälisiä asiantuntijoita ole tarjolla riittävästi. Yllättävää on, että sama rajallinen parikourallinen johtavia asiantuntijoita kiertää maasta ja projektista toiseen. Erityisen polttavana ongelma on nähty ns. konfliktialueiden jälkiseurantaprojekteissa, joissa maanomistuskysymykset ovat keskeisellä sijalla ja ensimmäisiä ratkaistavia asioita (Kosovo, Itä-Timor, Ruanda jne.). Ilahduttavasti suomalaisiakin maanmittareita on mukana näissä projekteissa.

Kansainvälisesti suuntautuneella ja elinympäristöstä laaja-alaisesti kiinnostuneille nuorille maanmittauksen kansainväliset tehtävät tarjoavat kiinnostavan haasteen, jossa pääsee vaikuttamaan globalisaatioon positiivisella tavalla – ja pysyvästi.

MARKKU VILLIKKA
markku.villikka@fig.net